

۲۰ ۲۸۶۱۳

کتابخانه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سربر آستان قرآن

تا

تبیان ماجرای افک

نگارنده

مریم میرزائی

انتشارات نبأ

۱۳۹۸

سرشناسه	:	میرزایی، مریم، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	سر پر آستان قرآن تا تبیان ماجرای افک / نگارنده مریم میرزایی.
مشخصات نشر	:	تهران: موسسه فرهنگی نیا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۵ ص.
شابک	:	978-600-264-108-3
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- همسران -- احادیث
موضوع	:	Muhammad -- Wives -- *Prophet ,
موضوع	:	تفاسیر (سوره نور، آیه افک)
موضوع	:	احادیث خاص (افک)
موضوع	:	Hadiths, Special (Efek)*
موضوع	:	تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴
موضوع	:	Qur'an -- Shiite hermeneutics -- 20th century
موضوع	:	احادیث اهل سنت -- قرن ۱۴
موضوع	:	Hadith (Sunnites) -- Texts -- 20th century*
موضوع	:	احادیث شیعه -- قرن ۱۴
موضوع	:	Hadith (Shiites) -- Texts -- 20th century
رده بندی کنگره	:	۹۸BP
رده بندی دیویی	:	۱۷۹/۴۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۷۱۳۱۸۹

سرپرستان قرآن تبیان ماجرای افک
مریم میرزایی

حروفچینی: انتشارات نیا / صفحه آرائی: مفید کامپیوتر

چاپ اول: ۱۳۹۸ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه /

ناشر: انتشارات نیا / تهران، خیابان شریعتی،

بالاتراز خیابان بهار شیراز، کوچه مقدم، نیش ادیبی، پلاک ۲۶

صندوق پستی: ۱۵۶۵۵/۳۷۷

تلفن: ۷۷۵۰۶۶۰۲ فاکس: ۷۷۵۰۴۶۸۳

شابک ۳-۱۰۸-۲۶۴-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹	دلنوشته
۱۳	درآمد
	فصل اول: مطالعات قرآنی بر رویداد افک
۱۵	۱-۱. مقدمه
۱۶	۲-۱. اهمیت مطالعات قرآنی بر رویداد افک
۱۸	۳-۱. گزارشات قرآنی از رویداد افک
	فصل دوم: مطالعات گزارشات روایی از رویداد افک
۳۷	۱-۲. مقدمه
۲۸	۲-۲. روایت مشهور افک عایشه در منابع روایی و تاریخی عامه
۲۸	۱-۲-۲. متن روایت
۳۵	۲-۲-۲. برخی اشکالات وارد بر روایات افک عایشه
	۱-۲-۲-۲. موشکافی دو اشکال اساسی روایات افک عایشه در رابطه با اجرای حد
۴۲	قذف توسط پیامبر ﷺ
۴۲	۱-۱-۲-۲-۲. به تاخیر انداختن اجرای حد قذف به مدت یک ماه توسط پیامبر ﷺ
۴۴	۱-۱-۲-۲-۲. پاسخ بعضی دانشمندان مسلمان به چرایی تاخیر اجرای حد قذف
۴۵	۲-۱-۲-۲-۲. اشکال وارد بر پاسخ فوق
۴۶	۲-۱-۲-۲-۲. اجرای حد قذف تنها بر چهار نفر
۴۶	۱-۲-۱-۲-۲-۲. تقابل گزارشات قرآنی رویداد افک با حد خوردن فقط چهار نفر
۴۹	۳-۲. روایت مشهور افک ماریه در منابع شیعه

- ۴۹ ۱-۳-۲. متن و منبع‌شناسی روایات افک ماریه در مصادر شیعه
- ۵۰ ۱-۱-۳-۲. روایات افک ماریه در کتب مفسران و علمای پیش از شیخ طوسی
- ۵۰ ۱-۱-۱-۳-۲. تفسیر قمی علی بن ابراهیم (۳۰۷ ق)
- ۵۳ ۲-۱-۱-۳-۲. هدایت الکبری خصیبی (۳۳۴ ق)
- ۵۵ ۳-۱-۱-۳-۲. خصال شیخ صدوق (۳۸۱ ق)
- ۵۶ ۴-۱-۱-۳-۲. امالی سید مرتضی (۴۳۶ ق)
- ۵۷ ۲-۱-۳-۲. روایات افک ماریه در کتب مفسران و علمای پس از شیخ طوسی
- ۶۰ ۲-۳-۲. اشکالات وارد بر روایات افک ماریه در منابع شیعه و برخی پاسخ‌ها
- ۶۱ ۱-۲-۳-۲. عدم هم‌خوانی روایات افک ماریه در شیعه با سیاق قرآنی
- ۶۱ ۲-۲-۳-۲. دستور قتل متهم توسط پیامبر ﷺ بدون اثبات اتهام
- ۶۳ ۳-۲-۳-۲. عدم اجرای حد بر قاذفین توسط پیامبر ﷺ
- ۶۳ ۴-۲-۳-۲. جمع‌بندی اشکالات وارد بر روایات افک ماریه در شیعه
- ۶۴ ۴-۲. روایت نامشهور افک ماریه در منابع روایی و تاریخی عامه
- ۶۴ ۱-۴-۲. متن و منبع‌شناسی روایات افک ماریه در مصادر اهل سنت
- ۶۴ ۱-۱-۴-۲. متن روایات کذب و افک ماریه در مصادر متقدمین اهل سنت
- ۶۵ ۱-۱-۱-۴-۲. طبقات الکبری ابن سعد (کاتب واقدی) (۲۳۰ ق)
- ۶۷ ۲-۱-۱-۳-۲. فتوح مصر وأخبارها ابن ابی الحکم (۲۵۷ ق)
- ۶۹ ۳-۱-۱-۴-۲. صحیح مسلم (۲۶۱ هـ ق)
- ۶۹ ۴-۱-۱-۴-۲. أنساب الأشراف بلاذری (۲۷۹ ق)، منطقی‌ترین واگویی ماجرای افک
- ۷۱ ۵-۱-۱-۴-۲. آحاد و مثانی ابن ابی عاصم (۲۸۷ ق)
- ۷۳ ۶-۱-۱-۴-۲. مسند بزّار (۲۹۲ ق)
- ۷۵ ۷-۱-۱-۴-۲. معجم کبیر طبرانی (۳۶۰ ق)
- ۷۷ ۸-۱-۱-۴-۲. معرفة الصحابة ابن منده (۳۹۵ ق)
- ۷۹ ۹-۱-۱-۴-۲. مستدرک حاکم (۴۰۵)
- ۸۱ ۱۰-۱-۱-۴-۲. حلیة الأولیاء ابی نعیم (۴۳۰ ق)
- ۸۲ ۱۱-۱-۱-۴-۲. معرفة الصحابة أبي نعیم (۴۳۰ ق)
- ۸۳ ۱۲-۱-۱-۴-۲. سنن کبری بیهقی (۴۵۸ ق)

- ۸۴ ۱۳-۱-۱-۴-۲. الاستیعاب ابن عبدالبر (۴۶۳ ق)
- ۸۴ ۱۴-۱-۱-۴-۲. تاریخ مدینه دمشق ابن عساکر (۵۷۱ ق)
- ۸۸ ۲-۱-۴-۲. نگاهی به روایات قذف و افک ماریه در مصادر متاخرین عامه
- ۹۲ ۳-۱-۴-۲. نتیجه گیری از روایات قذف ماریه در منابع عامه
- ۹۴ ۲-۴-۲. اشکالات وارد بر افک ماریه در منابع عامه و برخی پاسخ ها
- ۹۵ ۱-۲-۴-۲. شک کردن پیامبر به همسرش ماریه و پسرعموی او مابور
- ۹۹ ۲-۲-۴-۲. دستور قتل متهم توسط پیامبر بدون اثبات اتهام
- ۱۰۰ ۳-۲-۴-۲. عدم اجرای حد بر قاذفین توسط پیامبر

- ۱۰۱ فصل سوم: معضل ماجرای حد در رویداد افک، بن بست روایات افک فریقین
- ۱۰۱ ۱-۳. مقدمه
- ۱۰۲ ۲-۳. طرح داستان اجرای حد قذف توسط پیامبر، تنها در روایات افک عایشه
- ۳-۳. غیر قابل پذیرش بودن روایات مشهور و غیر مشهور افک در منابع فریقین به سبب اشکالات اساسی در رابطه با اجرای حد
- ۱۰۳ ۱-۳-۳. مرور اشکالات وارد بر روایات مشهور افک عایشه در رابطه با اجرای حد
- ۱۰۴ ۲-۳-۳. مرور اشکال وارد بر روایات افک ماریه در رابطه با اجرای حد

فصل چهارم: توجه به گزارشات قرآن کریم، راه خروج روایات افک از بن بست

- ۱۰۷ ۱-۴. مقدمه
- ۱۰۸ ۲-۴. لزوم بررسی امکان عدم وجوب اجرای حد بر قاذفین، بر پیامبر ﷺ
- ۱۱۰ ۳-۴. دلالت پنهانی گزارشات قرآنی رویداد افک، بر عدم وجوب اجرای حد بر قاذفین
- ۱۱۲ ۴-۴. دلیل تاخیر نزول حکم حد قذف تا زمان اوج گرفتن شایعه
- ۱۱۳ ۵-۴. دلیل تاخیر نزول آیات افک تا مدت زمانی پس از آیه قذف
- ۱۱۴ ۶-۴. اجرای حد بر قاذفین در رویداد افک توسط پیامبر ﷺ، داستانی ساختگی
- ۱۱۵ ۷-۴. جمع بندی نتایج حاصل از گزارشات قرآنی رویداد افک

فصل پنجم: نظر گزیده قرآنی: عدم وجوب اجرای حد بر قاذفین، بر پیامبر

- ۱-۵. مقدمه ۱۱۷
- ۲-۵. نتیجه پذیرش عدم وجوب اجرای حد بر قاذفین بر راستی آزمایی روایات افک عایشه ۱۱۸
- ۳-۵. نتیجه پذیرش عدم وجوب اجرای حد بر قاذفین بر راستی آزمایی روایات افک ماریه ۱۱۹
- ۴-۵. نتیجه پذیرش عدم وجوب اجرای حد بر قاذفین بر تقابل کلیه روایات افک با عصمت پیامبر ﷺ ۱۲۰

فصل ششم: چیستی رویداد افک و چرایی‌ها

- ۱-۶. مقدمه ۱۲۱
- ۲-۶. درک چیستی ماجرای افک از جمع بین گزارشات قرآنی و روایات افک ماریه در منابع فریقین ۱۲۲
- ۳-۶. روایات افک ماریه هم‌خوان با عصمت و والایی‌شان رسالی پیامبر ﷺ ۱۲۳
- ۴-۶. دلایل منطقی، اجتماعی و سیاسی بر صحت روایات افک ماریه ۱۲۳
- ۵-۶. اشاره قرآنی «بهتان عظیم» ۱۲۶

فصل هفتم: ام المؤمنین ماریه، همسر مظلوم پیامبر

- ۱-۷. مقدمه ۱۴۱
- ۲-۷. ام المؤمنین ماریه همسر پیامبر ۱۴۱
- نتیجه‌گیری و چکیده ۱۵۲
- کتاب‌نامه ۱۵۵
- الف. کتاب‌ها ۱۵۵
- ب. مقاله‌ها ۱۶۵
- ج. نرم افزارها ۱۶۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دنبشته

زمانی که در دانشکده اصول دین بر پایان نامه خویش کار می کردم، ضمن تحقیق بر شخصیت همسران پیامبر به روایات افک برخورددم و به فکر فرو رفتم که چرا هر دو روایت موجود در سبب نزول آیات افک در موضوع اجرای حد با عصمت پیامبر در تقابل هستند؟ پس از کنکاش بسیار در مصادر اهل تسنن و شیعه و خواندن مکرر آیات قذف و افک، باز سوال هم چنان باقی بود.

نکاتی بسیار دقیق در باره تدبر در قرآن از اساتیدم دکتر محمد علی لسانی فشارکی و دکتر محمد رضا آرام آموخته بودم و فکر می کردم تنها راه نجات باید در قرآن کریم باشد و با خواندن مکرر آیات قذف و افک و دقت در سیاق آیات سعی می کردم آن راه را بیابم، اما ناکام می ماندم. بالاخره فضل الهی دامنگیر شد و پاسخ، خود را نمود، اما نه چندان واضح. زمان بسیاری را صرف فهم پاسخ با وضوح بیشتر کردم و حاصل را به صورت مقاله ای به استاد راهنمای پایان نامه ام آقای دکتر معارف ارائه دادم. ایشان

مقاله را بازگردانده و علت را پیچیدگی آن اعلام کردند و این بارها و بارها اتفاق افتاد و هر بار مقاله را از نو نوشتم و ایشان با صبوری و از نو زحمت مطالعه را می‌کشیدند، و هر بار به همراه راهنمایی‌هایی پربار در چند جمله کوتاه که حاصل یک عمر تجربه بود. تا سر انجام پس از حدود ۶-۷ بار، مقاله با راهنمایی‌های ایشان از خامی و خطا به در آمد و ایشان مقاله را پذیرفتند و چندین ماه بعد با عنوان "نقد تاریخی داستان اجرای حد قذف توسط پیامبر ﷺ در رویداد افک با توجه به گزارشات قرآن" چاپ شد. و این کارها بیش از یک سال طول کشید. اما در طول این یک سال بود که قرآن کریم آرام آرام پاسخ خویش را به وضوح تمام در پیش چشمان ما گذاشت. پس از این یک سال بود که به عیان دیدم پیامبر تا چه حد مظلوم واقع شده و چطور روایاتی که ناقص به دست ما رسیده، بهانه هجوم به عصمت و یا حتی عقلانیت ایشان می‌شود، در حالی که عمل ایشان کاملاً عاقلانه و معصومانه بوده است؛ و این در حالی است که کتاب خدا در پیش چشمان ماست، در دسترس و نزدیک و پاسخ در آن هست، ولی دور از دسترس. و گاه پس از تلاش‌های مکرر، تنها اگر فضل خدا دامگیر شود رخ می‌نماید و اگر خداوند استادی بسزا را در سر راه بگذارد واضح می‌شود. پس تصمیم گرفتم با ارائه راهی که نور قرآن در پیش چشمانمان باز کرده بود، نوشتاری کوچک درباره افک بنویسم، نوشتاری که معتقدم می‌تواند اگر بدون تعصب به آن نگاه شود به مناقشات ۱۴۰۰ ساله فریقین در باب افک

پایان دهد. آنگاه نوشته را به استادام آقای دکتر معارف ارائه دادم و فکر می‌کردم راهی مانند پیش را باید طی کنیم و شاید چند بار مطالعه و اصلاحات ایشان را نیاز دارد تا مانند مقاله، با مشارکت و راهنمایی ایشان به یک نسخه منقح دست یابیم. آقای دکتر اما نوشته را مطالعه کردند و نوشتند: "آن را به طور کامل خواندم و لذت بردم... این کار حاصل تحقیقات شماست و من جایز نمی‌دانم در کتاب شراکت کنم ... اما ناشری مکتبی را برای چاپ اثرتان معرفی می‌کنم." پیام ایشان را خواندم و در سکوتی ژرف به فکر فرو رفتم. حق این است که ایشان تاثیری بسیار و حقی بسزا در نگارش کتاب داشتند، اما از حق خویش گذشتند. شاید به سان پدری که فرزندش را تشویق به راه رفتن به تنهایی و ایستادن به روی پای خود می‌کند. تنها مکتب پیامبران و اولیا پاک الهی است که می‌تواند چنین انسان‌هایی را پرورش دهد. خداوند منان با فضیلت‌ترین و پربركت‌ترین دعا‌هایی را که شاگردی در حق استادش داشته در حق ایشان اجابت کند و نور علم را بیشتر در قلب ایشان جای و وسعت دهد.

اما در این زمان یکی از اساتیدم که اهم امور زندگیش نزدیک ماندن به خدا و چیدمان زندگیش بر اساس اهمیت به تقوی است، به من هشدار داد که معنی آن این بود: مبدا کتابی بنویسی و گروهی به دنبالت راه بیفتند و تنها وبال آخرتش در اتلاف وقت و به بیراهه کشاندن اندیشه دیگران برایت باقی بماند. من پس از تأمل بر سخن ایشان، باز به علم و

تجربه آقای دکتر معارف التجا بردم و از ایشان پرسیدم آیا این نوشته بر اساس تحقیق نوشته شده و پختگی لازم را دارد و انتشار آن باعث انحراف افکار نمی شود؟ ایشان فرمودند "انحرافی ندارد و جهت صیانت از مقام پیامبر نوآوری هم دارد و حتی می تواند محل تضارب آرا قرار گیرد". پس منطق و قلبم آرام گرفت و با توکل به خدا و توسل به ارواح پاک معصومین و مولا صاحب عصر علیهم السلام تصمیم به چاپ نوشتار گرفتم. خداوند به هر دو استاد جزای خیر دهد.

از خداوند بزرگ امید و درخواست دارم نوری که آیات قرآن در این باب در پیش چشمان ما گذاشتند، به مناقشات ۱۴۰۰ ساله در باره ماجرای افک پایان دهد و پیروز این میدان نه این گروه یا آن گروه، که چهره نورانی و پاک پیامبر اکرم ﷺ باشد، رسولی مبین.